

Francesc-Marc Álvaro

Els moderns del 1914

Bon any nou, estimats lectors. Entrem en aquest 2014 amb ganes que les coses vagin millor que l'any passat i amb el vertigen creatiu que genera saber que el futur mai no està escrit i que som nosaltres, dones i homes d'ara mateix, els que guanyarem o perdrem les oportunitats que se'ns presentin de viure millor: amb més llibertat, amb més justícia, amb més dignitat i, sobretot, sense haver de demanar permís ni perdó per ser el que som. Per tant, no fem gaire cas dels que pronuncien paraules com "mai" o "impossible". Ni fem gaire cas de les amenaces ni dels consells enverinats. La història de les últimes dècades va a favor dels que no tenen por de ser responsables de les seves vides. Per això, enguany, m'interessa més parlar de certs fets del 1914 que del tricentenari –molt ben divulgat– de la tràgica caiguda de Barcelona l'any 1714 a mans de les tropes borbòniques.

Fa cent anys, el catalanisme va demostrar per primer cop que podia governar. Ho va fer gràcies a la creació de la Mancomunitat de Catalunya, que reunia les quatre diputacions provincials sota un mateix organisme coordinador que tenia, en principi, un caràcter merament administratiu. Un decret del Govern conservador de Dato permetia crear mancomunitats a tots els territoris d'Espanya, però la iniciativa només es va materialitzar al nostre país. El primer president de la Mancomunitat, Enric Prat de la Riba, va superar les limitacions competencials i financeres d'aquella estructura i, amb una audàcia insòlita, va exercir com a líder del primer govern modern, regenerador i europeu en el conjunt d'aquell Estat. És ben sabut que l'obra de la Mancomunitat va fer en territori català el que mai havia fet cap Govern espanyol: crear l'embrió d'un Estat modern, basat en l'eficàcia, la racionalitat, l'obertura al món, l'educació i la justícia social. Prat de la Riba, que abans de governar havia estat ideòleg, activista i periodista, va demostrar que els moderns del 1914 a Espanya eren els nacionalistes catalans. Els únics moderns amb incidèn-

cia. Aquesta és una fita importantíssima que hauria de ser commemorada com cal.

La Mancomunitat va ser un èxit enmig d'un desert d'inoperància i caciquisme, que va convertir el moviment catalanista en una força transformadora, més enllà de les poesies, les manifestacions, els càntics i les banderes. Prat de la Riba –que havia estat empresonat l'any 1902 pel poder espanyol per un delictes d'opinió– era un conservador a l'europea, que feia servir les eines de l'administració per fer una revolució tranquil·la i que –lluny dels partidismes– va saber incorporar al seu equip catalanistes de tots els perfils ideològics, sempre i quan fossin persones amb prestigi i capacitat; un d'ells fou Pompeu Fabra,

ÓSCAR ASTROMUJOFF

el gran ordenador de la llengua catalana.

Prat, que va morir l'any 1917, va actuar amb el pragmatisme tenaç dels idealistes: crear un autogovern català que servís al benestar de la gent i que, alhora, representés la possibilitat d'una altra Espanya, allunyada de la reacció, l'obscurantisme i els privilegis. Després, sota la presidència de Puig i Cadafalch, la Mancomunitat va continuar fent bona feina, més carreteres, escoles, hospitals i biblioteques, fins que la dictadura de Primo de Rivera va certificar que les elits de Madrid volien que Espanya fos portada com una caserna. Els mo-

moderns del 1914 van haver de tornar a la resistència, a l'espera de nous temps, que no van arribar fins al 1931. Llavors, l'hegemonia de la Lliga va ser substituïda per l'hegemonia d'ERC, el catalanisme canviava d'instrument però encara creia –fins i tot Macià va haver de renunciar al separatisme– que podia fer una Espanya diferent, on Catalunya fos reconeguda, i on tots els espanyols gaudissin d'un nou pacte basat en les llibertats. Segons el professor Cacho Viu: "El catalanismo, lejos de desaparecer, cambia de manos; señal, dicho sea de paso, de que no era un pleito ficticio ni una causa que concerniese tan sólo, ni aún primordialmente, a los sectores más acomodados de la burguesía". Els propa-

pagandistes de l'unionisme més nerviosos i primaris, els que repeteixen com llores que tot el que passa avui a Catalunya és pura ficció sense base real, haurien de prendre bona nota d'aquest fragment.

L'experiència de la Mancomunitat ensenya una cosa important als nacionalistes catalans, de dretes i d'esquerres: sense accés al poder no hi ha exercici de la llibertat. La Generalitat republicana no serveix, per raons dramàtiques prou conegudes, per il·lustrar aquest principi de manera convincent. Serà Jordi Pujol, a partir del 1980 en un context molt diferent, qui comprendrà el sentit profund del que va fer Prat de la Riba i, per aquest motiu, reclama les competències en policia i en presons i, quan cal, força els límits de la legalitat per impulsar les emissions de TV3 o per desenvolupar una política exterior. Però ni el president Prat de la Riba ni el president Pujol es plantejaven una Catalunya independent, tot el que feien per als catalans ho feien també per assolir una Espanya millor, una aposta no entesa a Madrid. Els moderns catalans del 2014, en canvi, han arribat a una altra conclusió: no paga la pena intentar canviar qui no vol ser canviat. Aquest és el nou pragmatisme d'ara, el dels hereus polítics de l'assenyat Prat de la Riba.●

www.francescmarcalvaro.cat

Lluís Foix

Any d'eleccions arreu del món

Comença un any en què se celebraran eleccions en països que representen el 40 per cent de la població mundial. Les de l'Índia seran les més quantitatives. A continuació, les que elegiran els diputats del Parlament Europeu. Als Estats Units es renovarà la Cambra de Representants i un terç del Senat en les eleccions conegudes com les de mig mandat. S'obriran les urnes a Indonèsia i el Brasil. També es votarà a Escòcia i s'ha fixat pregunta i data per a la consulta a Catalunya.

Totes les eleccions són democràtiques si se celebren en un àmbit de llibertats però no tots els problemes que solquen societats tan distants i tan diferents són els mateixos. No és el mateix elegir un nou govern a l'Índia que renovar una majoria d'un partit islàmic a Indonèsia. Els escosos votaran per la independència del Regne Unit sense pretendre rebutjar la reina ni fugir de la lliura esterlina. Sobre la consulta catalana sobrevola una certa confusió en no saber si se celebrarà en l'àmbit d'un marc legal o es convertirà en unes eleccions plebiscitàries per a més endavant.

La percepció que el poder ja no està en els governs elegits democràticament augmenta la desconfiança

En totes aquestes eleccions cal assenyalar dos punts que poden debilitar la democràcia. El primer és el descens de la participació que s'observa arreu del món. En els anys setanta votava el 80 per cent del cens i el 2011 no es va assolir el 70 per cent. Són xifres globals, difícilment homologables però que indiquen el distanciament entre l'estructura dels partits i l'electorat.

L'últim sotrac l'hem comprovat a Turquia on la corrupció flagrant en tres ministeris s'ha saldat amb un canvi de deu ministres. La corrupció política és com una pluja fina que va destruint la confiança en la democràcia en projectar una sensació que tots els polítics són iguals. Mentre no es reformi la relació estructural entre polítics i ciutadans, la democràcia patirà i apareixeran solucions màgiques, carismàtiques i populistes que defugiran la importància de les institucions.

L'altre punt que recorrerà les eleccions a tants països serà la crisi econòmica que ja ha fet caure molts governs en els últims cinc anys. Si els partits clàssics no ofereixen respostes a la crisi, els que vagin a votar ho faran per partits marginals, extrems, com ha ocorregut a Grècia, Itàlia i la Gran Bretanya. El fenomen del Tea Party no és exclusiu dels Estats Units. En les municipals franceses podem veure la victòria de Marine Le Pen, si encerten les enquestes publicades fins ara.

La democràcia no és retòrica ni xerameca frívola. Els governs han d'intentar resoldre els problemes derivats dels interessos contraposats dels ciutadans. La percepció que el poder ja no està en els governs sinó en instàncies alienes, als mercats o en organitzacions no electes com el Fons Monetari Internacional, està calant en la societat global i augmenta la desconfiança en la política democràtica que és la menys dolenta de totes.●

www.laurafreixas.com

Laura Freixas

Felicitarions inquietants

Els dos governs que ens governen, l'espanyol i el català, han enviat felicitacions nadalenques amb imatges d'allò més eloqüent: l'un religiosa, l'altre guerrera. La del Govern d'Espanya (almenys la d'un ministeri, el de Sanitat) representa un pessebre. Ah! però no estàvem en un Estat no confessional? És el que diu la Constitució, i malgrat això el cap d'Estat s'adreça al país no el dia de Cap d'Any, el de la festa nacional o el de la Constitució, sinó la nit de Nadal, flanquejat per una bandera i un pessebre. Aleshores, a qui representen la monarquia i el govern: a totes i tots els espanyols per igual o als catòlics més que als altres?

Però... que difícil és criticar una religió tan animada de bones intencions, que predica la caritat, la família, la vida, l'amor...

Llàstima que tot això tan bonic es tradueixi després en coses com obligar (ho escribia aquí dilluns passat Joana Bonet) una prostituta nigeriana adolescent, per exemple, a aconseguir dos informes de psiquiatres si no vol gestar, parir, mantenir i cuidar durant divuit anys el fill d'un desconegut que va llogar el seu cos per una estona (i que naturalment, i amb el beneplàcit de la llei, aleshores rentarà les mans). Curiós concepte aquest de l'amor: obligatori, sota pena de presó.

No menys angelicals són els sentiments que s'atribueix a si mateix el moviment sobiranista. Tarannà democràtic, pacifisme, amor per la llibertat, il·lusió, patriotisme... Però la felicitació natalenca del govern català il·lustra una acció militar: el setge a Barcelona el 1705. Una mostra més de la interpretació que el sobiranisme fa de la

història catalana: vam tenir el paradís i el vam perdre per culpa d'una guerra en la qual vam ser derrotats; del que en bona lògica es dedueix –malgrat que ningú no ho hagi dit encara amb totes les lletres– que hauríem d'aspirar a recobrar-lo mitjançant una nova guerra que, aquesta vegada, guanyaríem.

Potser seria preferible en els nostres governants, menys il·lusió i més raons, menys conviccions i més pactes, menys cants d'amor a la vida, a la família, a la llibertat, a la pàtria... i més respecte als qui no pensem com ells, menys bona consciència i més responsabilitat. Que ens juguem molt, i l'infern, caldrà recordar-ho?, està empedrat de bones intencions.●